YUDHA KANDAM സർഗം 12

ശ്രീമഹാദേവ ഉവാച .
രാമോ വിഭീഷണം ദൃഷ്ട്വാ ഹനൂമന്തം തഥാംഗദം .
ലക്ഷ്മണം കപിരാജം ച ജാംബവന്തം തഥാ പരാൻ .. 1..

പരിതുഷ്ടേന മനസാ സർവാനേവാബ്രവീദ്വചഃ .
ഭവതാം ബാഹുവീര്യേണ നിഹതോ രാവണോ മയാ .. 2..

കീർതിഃ സ്ഥാസ്യതി വഃ പുണ്യാ യാവച്ചന്ദ്രദിവാകരൗ
കീർതയിഷ്യന്തി ഭവതാം കഥാം ത്രൈലോക്യപാവനീം .. 3..

മയോപേതാം കലിഹരാം യാസ്യന്തി പരമാം ഗതിം .
ഏതസ്മിന്നന്തരേ ദൃഷ്ട്വാ രാവണം പതിതം ഭുവി .. 4..

മന്ദോദരീമുഖാഃ സർവാഃ സ്ത്രിയോ രാവണപാലിതാഃ .
പതിതാ രാവണസ്യാഗ്രേ ശോചന്ത്യഃ പര്യദേവയൻ .. 5..

വിഭീഷണഃ ശുശോചാർതഃ ശോകേന മഹതാവൃതഃ .
പതിതോ രാവണസ്യാഗ്രേ ബഹുധാ പര്യദേവയത് .. 6..

രാമസ്തു ലക്ഷ്മണം പ്രാഹ ബോധയസ്വ വിഭീഷണം .
കരോതു ഭ്രാതൃസംസ്കാരം കിം വിലംബേന മാനദ .. 7..

സ്ത്രിയോ മന്ദോദരീമുഖ്യാഃ പതിതാ വിലപന്തി ച .
നിവാരയതു താഃ സർവാ രാക്ഷസീ രാവണപ്രിയാഃ .. 8..

ഏവമുക്തോഽഥ രാമേണ ലക്ഷ്മണോഽഗാദ്വിഭീഷണം .
ഉവാച മൃതകോപാന്തേ പതിതം മൃതകോപമം .. 9..

ശോകേന മഹതാവിഷ്ടം സൗമിത്രിരിദമബ്രവീത് .
യം ശോചസി ത്വം ദുഃഖേന കോഽയം തവ വിഭീഷണ .. 10..

ത്വം വാസ്യ കതമഃ സൃഷ്ടേഃ പുരേദാനീമതഃ പരം .
യദ്വത്തോയൗഘപതിതാഃ സികതാ യാന്തി തദ്വശാഃ .. 11..

സംയുജ്യന്തേ വിയുജ്യന്തേ തഥാ കാലേന ദേഹിനഃ .
യഥാ ധാനാസു വൈ ധാനാ ഭവന്തി ന ഭവന്തി ച .. 12..

ഏവം ഭൂതേഷു ഭൂതാനി പ്രേരിതാനീശമായയാ .
ത്വം ചേമേ വയമന്യേ ച തുല്യാഃ കാലവശോദ്ഭവാഃ .. 13..

ജന്മമൃത്യൂ യദാ യസ്മാത്തദാ തസ്മാദ്ഭവിഷ്യതഃ .
ഈശ്വരഃ സർവഭൂതാനി ഭൂതൈഃ സൃജതി ഹന്ത്യജഃ .. 14..

ആത്മസൃഷ്ടൈരസ്വതന്ത്രൈർനിരപേക്ഷോഽപി ബാലവത് .
ദേഹേന ദേഹിനോ ജീവാ ദേഹാദ്ദേഹോഽഭിജായതേ .. 15..

ബീജാദേവ യഥാ ബീജം ദേഹാന്യ ഇവ ശാശ്വതഃ .
ദേഹിദേഹവിഭാഗോഽയമവിവേകകൃതഃ പുരാ .. 16..

നാനാത്വം ജന്മ നാശശ്ച ക്ഷയോ വൃദ്ധിഃ ക്രിയാഫലം .
ദ്രഷ്ടു-രാഭാ+ന്ത്യ/ത+ദ്ധർമാ യഥാഗ്നേർദാരുവിക്രിയാഃ .. 17..

ത ഇമേ ദേഹസംയോഗാദാത്മനാ ഭാന്ത്യസദ്ഗ്രഹാത് .
യഥാ യഥാ തഥാ ചാന്യദ്ധ്യായതോഽസത്സദാഗ്രഹാത് .. 18..

പ്രസുപ്ത+സ്യാ-നഹം-ഭാവാ+ത്തദാ ഭാതി ന സംസൃതിഃ .
ജീവതോഽപി തഥാ തദ്വ/+ദ്വിമുക്ത+സ്യാന-ഹങ്കൃതേഃ .. 19..

തസ്മാന്മായാമനോധർമം ജഹ്യഹമ്മമതാഭ്രമം .
രാമഭദ്രേ ഭഗവതി മനോ ധേഹ്യാത്മനീശ്വരേ .. 20..

സർവഭൂതാത്മനി പരേ മായാമാനുഷരൂപിണി .
ബാഹ്യേന്ദ്രിയാർഥസംബന്ധാത്ത്യാജയിത്വാ മനഃ ശനൈഃ .. 21..

തത്ര ദോഷാൻ ദർശയിത്വാ രാമാനന്ദേ നിയോജയ .
ദേഹബുദ്ധ്യാ ഭവേദ്ഭ്രാതാ പിതാ മാതാ സുഹൃത്പ്രിയഃ .. 22..

വിലക്ഷണം യദാ ദേഹാജ്ജാനാത്യാത്മാനമാത്മനാ .
തദാ കഃ കസ്യ വാ ബന്ധുർഭ്രാതാ മാതാ പിതാ സുഹൃത് .. 23..

മിഥ്യാജ്ഞാനവശാജ്ജാതാ ദാരാഗാരാദയഃ സദാ .
ശബ്ദാദയശ്ച വിഷയാ വിവിധാശ്ചൈവ സമ്പദഃ .. 24..

ബലം കോശോ ഭൃത്യവർഗോ രാജ്യം ഭൂമിഃ സുതാദയഃ .
അജ്ഞാന-ജ+ത്വാ+ത്സർവേ- തേ+ ക്ഷണ-സംഗമ-ഭംഗുരാഃ .. 25..

അഥോത്തിഷ്ഠ ഹൃദാ രാമം ഭാവയൻ ഭക്തിഭാവിതം .
അനുവർതസ്വ രാജ്യാദി ഭുഞ്ജൻ പ്രാരബ്ധമന്വഹം .. 26..

ഭൂതം ഭവിഷ്യദഭജൻ വർതമാനമഥാചരൻ .
വിഹരസ്വ യഥാന്യായം ഭവദോഷൈർന ലിപ്യസേ .. 27..

ആജ്ഞാപയതി രാമസ്ത്വാം യദ്ഭ്രാതുഃ സാമ്പരായികം .
തത്കുരുഷ്വ യഥാശാസ്ത്രം രുദതീശ്ചാപി യോഷിതഃ .. 28..

നിവാരയ മഹാബുദ്ധേ ലങ്കാം ഗച്ഛന്തു മാ ചിരം .
ശ്രുത്വാ യഥാവദ്വചനം ലക്ഷ്മണസ്യ വിഭീഷണഃ .. 29..

ത്യക്ത്വാ ശോകം ച മോഹം ച രാമപാർശ്വമുപാഗമത് .
വിമൃശ്യ ബുദ്ധ്യാ ധർമജ്ഞോ ധർമാർഥസഹിതം വചഃ .. 30..

രാമസ്യൈവാനുവൃത്ത്യർഥമുത്തരം പര്യഭാഷത .
നൃശംസമനൃതം ക്രൂരം ത്യക്തധർമവ്രതം പ്രഭോ .. 31..

നാർഹോഽസ്മി ദേവ സംസ്കർതും പരദാരാഭിമർശിനം .
ശ്രുത്വാ തദ്വചനം പ്രീതോ രാമോ വചനമബ്രവീത് .. 32..

മരണാന്താനി വൈരാണി നിവൃത്തം നഃ പ്രയോജനം .
ക്രിയതാമസ്യ സംസ്കാരോ മമാപ്യേഷ യഥാ തവ .. 33..

രാമാജ്ഞാം ശിരസാ ധൃത്വാ ശീഘ്രമേവ വിഭീഷണഃ .
സാന്ത്വവാക്യൈർമഹാബുദ്ധിം രാജ്ഞീം മന്ദോദരീം തദാ .. 34..

സാന്ത്വയാമാസ ധർമാത്മാ ധർമബുദ്ധിർവിഭീഷണഃ .
ത്വരയാമാസ ധർമജ്ഞഃ സംസ്കാരാർഥം സ്വബാന്ധവാൻ .. 35..

ചിത്യാം നിവേശ്യ വിധിവത്പിതൃമേധവിധാനതഃ .
ആഹിതാഗ്നേര്യഥാ കാര്യം രാവണസ്യ വിഭീഷണഃ .. 36..

തഥൈവ സർവമകരോദ്ബന്ധുഭിഃ സഹ മന്ത്രിഭിഃ .
ദദൗ ച പാവകം തസ്യ വിധിയുക്തം വിഭീഷണഃ .. 37..

സ്നാത്വാ ചൈവാർദ്രവസ്ത്രേണ തിലാൻ ദർഭാഭിമിശ്രിതാൻ .
ഉദകേന ച സമ്മിശ്രാൻ പ്രദായ വിധിപൂർവകം .. 38..

പ്രദായ ചോദകം തസ്മൈ മുർധ്നാ ചൈനം പ്രണമ്യ ച .
താഃ സ്ത്രിയോഽനുനയാമാസ സാന്ത്വമുക്ത്വാ പുനഃ പുനഃ .. 39..

ഗമ്യതാമിതി താഃ സർവാ വിവിശുർനഗരം തദാ .
പ്രവിഷ്ടാസു ച സർവാസു രാക്ഷസീഷു വിഭീഷണഃ .. 40..

രാമപാർശ്വമുപാഗത്യ തദാതിഷ്ഠദ്വിനീതവത് .
രാമോഽപി സഹ സൈന്യേന സസുഗ്രീവഃ സലക്ഷ്മണഃ .. 41..

ഹർഷം ലേഭേ രിപൂൻ ഹത്വാ യഥാ വൃത്രം ശതക്രതുഃ .
മാതലിശ്ച തദാ രാമം പരിക്രമ്യാഭിവന്ദ്യ ച .. 42..

അനുജ്ഞാതശ്ച രാമേണ യയൗ സ്വർഗം വിഹായസാ .
തതോ ഹൃഷ്ടമനാ രാമോ ലക്ഷ്മണം ചേദമബ്രവീത് .. 43..

വിഭീഷണായ മേ ലങ്കാരാജ്യം ദത്തം പുരൈവ ഹി .
ഇദാനീമപി ഗത്വാ ത്വം ലങ്കാമധ്യേ വിഭീഷണം .. 44..

അഭിഷേചയ വിപ്രൈശ്ച മന്ത്രവദ്വിധിപൂർവകം .
ഇത്യുക്തോ ലക്ഷ്മണസ്തൂർണം ജഗാമ സഹ വാനരൈഃ .. 45..

ലങ്കാം സുവർണകലശൈഃ സമുദ്രജലസംയുതൈഃ .
അഭിഷേകം ശുഭം ചക്രേ രാക്ഷസേന്ദ്രസ്യ ധീമതഃ .. 46..

തതഃ പൗരജനൈഃ സാർധം നാനോപായനപാണിഭിഃ .
വിഭീഷണഃ സസൗമിത്രിരുപായനപുരസ്കൃതഃ .. 47..

ദണ്ഡപ്രണാമമകരോദ്രാമസ്യാക്ലിഷ്ടകർമണഃ .
രാമോ വിഭീഷണം ദൃഷ്ട്വാ പ്രാപ്തരാജ്യം മുദാന്വിതഃ .. 48..

കൃതകൃത്യമിവാത്മാനമമന്യത സഹാനുജഃ .
സുഗ്രീവം ച സമാലിംഗ്യ രാമോ വാക്യമഥാബ്രവീത് .. 49..

സഹായേന ത്വയാ വീര ജിതോ മേ രാവണോ മഹാൻ .
വിഭീഷണോഽപി ലങ്കായാമഭിഷിക്തോ മയാനഘ .. 50..

തതഃ പ്രാഹ ഹനൂമന്തം പാർശ്വസ്ഥം വിനയാന്വിതം .
വിഭീഷണസ്യാനുമതേർഗച്ഛ ത്വം രാവണാലയം .. 51..

ജാനക്യൈ സർവമാഖ്യാഹി രാവണസ്യ വധാദികം .
ജാനക്യാഃ പ്രതിവാക്യം മേ ശീഘ്രമേവ നിവേദയ .. 52..

ഏവമാജ്ഞാപിതോ ധീമാൻ രാമേണ പവനാത്മജഃ .
പ്രവിവേശ പുരീം ലങ്കാം പൂജ്യമാനോ നിശാചരൈഃ .. 53..

പ്രവിശ്യ രാവണഗൃഹം ശിംശപാമൂലമാശ്രിതാം .
ദദർശ ജാനകീം തത്ര കൃശാം ദീനാമനിന്ദിതാം .. 54..

രാക്ഷസീഭിഃ പരിവൃതാം ധ്യായന്തീം രാമമേവ ഹി .
വിനയാവനതോ ഭൂത്വാ പ്രണമ്യ പവനാത്മജഃ .. 55..

കൃതാഞ്ജലിപുടോ ഭൂത്വാ പ്രഹ്വോ ഭക്ത്യാഽഗ്രതഃ സ്ഥിതഃ .
തം ദൃഷ്ട്വാ ജാനകീ തൂഷ്ണീം സ്ഥിത്വാ പൂർവസ്മൃതിം യയൗ .. 56..

ജ്ഞാത്വാ തം രാമദൂതം സാ ഹർഷാത്സൗമ്യമുഖീ ബഭൗ .
സ താം സൗമ്യമുഖീം ദൃഷ്ട്വാ തസ്യൈ പവനനന്ദനഃ .
രാമസ്യ ഭാഷിതം സർവമാഖ്യാതുമുപചക്രമേ .. 57..

ദേവി രാമഃ സസുഗ്രീവോ വിഭീഷണസഹായവാൻ .
കുശലീ വാനരാണാം ച സൈന്യൈശ്ച സഹലക്ഷ്മണഃ .. 58..

രാവണം സസുതം ഹത്വാ സബലം സഹ മന്ത്രിഭിഃ .
ത്വാമാഹ കുശലം രാമോ രാജ്യേ കൃത്വാ വിഭീഷണം .. 59..

ശ്രുത്വാ ഭർതുഃ പ്രിയം വാക്യം ഹർഷഗദ്ഗദയാ ഗിരാ .
കിം തേ പ്രിയം കരോമ്യദ്യ ന പശ്യാമി ജഗത്ത്രയേ .. 60..

സമം തേ പ്രിയവാക്യസ്യ രത്നാന്യാഭരണാനി ച .
ഏവമുക്തസ്തു വൈദേഹ്യാ പ്രത്യുവാച പ്ലവംഗമഃ .. 61..

രത്നൗഘാദ്വിവിധാദ്വാപി ദേവരാജ്യാദ്വിശിഷ്യതേ .
ഹതശത്രും വിജയിനം രാമം പശ്യാമി സുസ്ഥിരം .. 62..

തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ മൈഥിലീ പ്രാഹ മാരുതിം .
സർവേ സൗമ്യാ ഗുണാ സൗമ്യ ത്വയ്യേവ പരിനിഷ്ഠിതാഃ .. 63..

രാമം ദ്രക്ഷ്യാമി ശീഘ്രം മാമാജ്ഞാപയതു രാഘവഃ .
തഥേതി താം നമസ്കൃത്യ യയൗ ദ്രഷ്ടും രഘൂത്തമം .. 64..

ജാനക്യാ ഭാഷിതം സർവം രാമസ്യാഗ്രേ ന്യവേദയത് .
യന്നിമിത്തോഽയമാരംഭഃ കർമണാം ച ഫലോദയഃ .. 65..

താം ദേവീം ശോകസന്തപ്താം ദ്രഷ്ടുമർഹസി മൈഥിലീം .
ഏവമുക്തോ ഹനുമതാ രാമോ ജ്ഞാനവതാം വരഃ .. 66..

മായാസീതാം പരിത്യക്തും ജാനകീമനലേ സ്ഥിതാം .
ആദാതും മനസാ ധ്യാത്വാ രാമഃ പ്രാഹ വിഭീഷണം .. 67..

ഗച്ഛ രാജൻ ജനകജാമാനയാശു മമാന്തികം .
സ്നാതാം വിരജവസ്ത്രാഢ്യാം സർവാഭരണഭൂഷിതാം .. 68..

വിഭീഷണോഽപി തച്ഛ്രുത്വാ ജഗാമ സഹമാരുതിഃ .
രാക്ഷസീഭിഃ സുവൃദ്ധാഭിഃ സ്നാപയിത്വാ തു മൈഥിലീം .. 69..

സർവാഭരണസമ്പന്നാമാരോപ്യ ശിബികോത്തമേ .
യാഷ്ടീകൈർബഹുഭിർഗുപ്താം കഞ്ചുകോഷ്ണീഷിഭിഃ ശുഭാം .. 70..

താം ദ്രഷ്ടുമാഗതാഃ സർവേ വാനരാ ജനകാത്മജാം .
താൻ വാരയന്തോ ബഹവഃ സർവതോ വേത്രപാണയഃ .. 71..

കോലാഹലം പ്രകുർവന്തോ രാമപാർശ്വമുപായയുഃ .
ദൃഷ്ട്വാ താം ശിബികാരൂഢാം ദൂരാദഥ രഘൂത്തമഃ .. 72..

വിഭീഷണ കിമർഥം തേ വാനരാൻ വാരയന്തി ഹി .
പശ്യന്തു വാനരാഃ സർവേ മൈഥിലീം മാതരം യഥാ .. 73..

പാദചാരേണ സാഽഽയാതു ജാനകീ മമ സന്നിധിം .
ശ്രുത്വാ തദ്രാമവചനം ശിബികാദവരുഹ്യ സാ .. 74..

പാദചാരേണ ശനകൈരാഗതാ രാമസന്നിധിം .
രാമോഽപി ദൃഷ്ട്വാ താം മായാസീതാം കാര്യാർഥനിർമിതാം .. 75..

അവാച്യവാദാൻ ബഹുശഃ പ്രാഹ താം രഘുനന്ദനഃ .
അമൃഷ്യമാണാ സാ സീതാ വചനം രാഘവോദിതം .. 76..

ലക്ഷ്മണം പ്രാഹ മേ ശീഘ്രം പ്രജ്വാലയ ഹുതാശനം .
വിശ്വാസാർഥം ഹി രാമസ്യ ലോകാനാം പ്രത്യയായ ച .. 77..

രാഘവസ്യ മതം ജ്ഞാത്വാ ലക്ഷ്മണോഽപി തദൈവ ഹി .
മഹാകാഷ്ഠചയം കൃത്വാ ജ്വാലയിത്വാ ഹുതാശനം .. 78..

രാമപാർശ്വമുപാഗമ്യ തസ്ഥൗ തൂഷ്ണീമരിന്ദമഃ .
തതഃ സീതാ പരിക്രമ്യ രാഘവം ഭക്തിസംയുതാ .. 79..

പശ്യതാം സർവലോകാനാം ദേവരാക്ഷസയോഷിതാം .
പ്രണമ്യ ദേവതാഭ്യശ്ച ബ്രാഹ്മണേഭ്യശ്ച മൈഥിലീ .. 80..

ബദ്ധാഞ്ജലിപുടാ ചേദമുവാചാഗ്നിസമീപഗാ .
യഥാ മേ ഹൃദയം നിത്യം നാപസർപതി രാഘവാത് .. 81..

തഥാ ലോകസ്യ സാക്ഷീ മാം സർവതഃ പാതു പാവകഃ .
ഏവമുക്ത്വാ തദാ സീതാ പരിക്രമ്യ ഹുതാശനം .. 82..

വിവേശ ജ്വലനം ദീപ്തം നിർഭയേന ഹൃദാ സതീ .. 83..

ദൃഷ്ട്വാ തതോ ഭൂതഗണാഃ സസിദ്ധാഃ
      സീതാം മഹാവഹ്നിഗതാം ഭൃശാർതാഃ .
പരസ്പരം പ്രാഹുരഹോ സ സീതാം
      രാമഃ ശ്രിയം സ്വാം കഥമത്യജജ്ജ്ഞഃ .. 84..

ഇതി ശ്രീമദധ്യാത്മരാമായണേ ഉമാമഹേശ്വരസംവാദേ യുദ്ധകാണ്ഡേ ദ്വാദശഃ സർഗഃ .. 12..
ഓം

CHECKED BY GURU P.R.IYER
10.5.2024